

UN OMAGIU DÎMBOVIȚEAN CENTENARULUI INDEPENDENȚEI

Sărbătorirea — în acest an — a Centenarului Independenței Naționale, a celor 100 de ani de la victoriile decisive de la Grivița, Plevna, Rahova, Smîrdan și Vidin, victorii prin care poporul român și-a desăvirșit neatîrnarea pentru care luptase de-a lungul veacurilor — marele nostru poet Mihail Eminescu spunea că „independența este suma vieții noastre istorice!” — deci rememorarea tuturor împrejurărilor de glorie din urmă cu un veac, precum și desprinderea și sublinierea clară a semnificațiilor aceluși simbolic an 1877, au prilejuit apariția unui foarte mare număr de volume omagiale. Între aceste omagii editoriale se înscrie și *Culegerea de documente privind contribuția maselor populare din județul Dîmbovița la lupta pentru independența națională a patriei*, editată sub îngrijirea Consiliului județean Dîmbovița de educație politică și cultură socialistă. Deschizîndu-se cu un cuvînt înainte — *Dîmbovița în marele act al cuceririi și apărării independenței naționale*, aparținînd tov. prim-secretar al Comitetului județean de partid, Florea Ristache — culegerea este rodul muncii cercetătorilor Mircea Alexandrescu și Pirvan Dobrin de la Filiala Arhivelor Statului din județul Dîmbovița, care au explorat prăfuitele și uitatele mape cu tot felul de acte și documente aparținînd anilor 1877—1878 și au scos la lumină, spre cunoștința noastră, a celor de azi, pe cele atestînd participarea solidară a dîmbovițenilor la lupta întregului popor. La realizarea lucrării a contribuit, prin iconografie, Ion Burtescu și, firește, munca de coordonare aparținînd tov. Teodor Ilie Dumitriu.

Volumul are un caracter mixt, el reunind documentul cu literatura beletristică. Cititorul are, astfel, surpriza încîntată, să descopere în ultima treime a cărții, poetica și patetica povestire a prozatoarei Sevastia Bălășescu, povestire intitulată *Flăcării din Malu cu Flori*. Asistăm astfel, concret, la materializarea, la fructificarea beletristică a unei riguroase informații documentare. Interesantele documente cuprinse în volum, sistematizate după cum urmează: „Rechiziții pentru nevoile armatei. Măsurile de cartiruirea și întreținerea trupelor venite de pe cîmpul de luptă”, „Ofrande pentru susținerea armatei. Cumpărarea de arme”, „Participantii la luptă. Recrutări. Știri despre evenimentele de pe front”, „Ofrande pentru Crucea Roșie. Îngrijirea răniților în spitalul din Tîrgoviște. Situația familiilor ostașilor aflați pe front”, și, în sfîrșit, „Întreținerea prizonierilor de război” — sînt, firește, aride, fără interes literar, dar sînt,

În același timp, girul de autenticitate al povestirii care încheie volumul. Practica, firește, nu e nouă. Din totdeauna scheletul de oțel inflexibil al documentelor și al faptelor reale a susținut dantelăria arhitectonică a literaturii de inspirație istorică.

Povestirea Sevastiei Bălășescu stă pe același teren ferm al documentării.

Lectura acestei povestiri oferă cititorului, cu deosebire criticilor și istoricilor literari preocupați de aspectul teoretic al problemei, posibilitatea de a asista la încercarea de trecere a documentului istoric precis, real, concret, în ficțiune literară. Datele furnizate de consultarea pasionată a documentelor, precizia referirilor de ordin istoric și biografic, păstrarea — în mare parte — a unei onomastice culese de asemenea din arhivele locului (pomenirea, de pildă, a familiei Fusea din Tirgoviște — Constantin Fusea fusese președinte al Comitetului organizat în oraș pentru cumpărarea de arme, comitet din care făcea parte și profesorul și poetul George Garbinu, soțul poetei Maica Smara, — sau a sergentului erou Brutus Petrescu, ale cărui acte de decorare post-mortem cu „Crucea Trecerea Dunării“, se află cuprinsă între documentele cu care se deschide volumul) se convertesc într-o povestire avînd deopotrivă amprenta autenticului și farmecul poetic al evocării cu iz legendar. Cititorul înregistrează limbajul liric-pitoresc, predispoziția autoarei pentru culoare și metaforă. Personajul luminos, pur și șăgalnic al adolescentului Grigoriță din Malu cu Flori, oier la baciul Bogdan, ajuns în asediul Smîrdanului, trimite acasă scrisori emoționante, vibrînd de entuziasm patriotic și colorate cu notele umoristice, extrase — cu exprimări identice — din poezia epocii și istorisind, fragmentar, asalturi la redute pentru a căror desfășurare autoarea se documentează conștiincios din lucrări de istorie. Personajul își modifică, prin adaosuri și metamorfoze, prin contrageri de trăsături fizice și psihice, existența reală în ficțiune cultă.

Sevastia Bălășescu a mai realizat, recent, o povestire, folosind aceeași tehnică a îmbinării documentului cu ficțiunea, povestire intitulată *Portretul unui erou*, în care, pe baza corespondenței trimise de pe cîmpul de luptă, este recompusă figura maiorului Dimitrie Giurescu, căzut la Răhova în fruntea companiei de dorobanți din Rucăr, pe care o conducea.

Cantitatea de ficțiune rămîne — deliberat — în ambele povestiri, inferioară referirilor documentare, mai bine spus, fondului de istorie autentică. Povestirile — la granița poemului în proză sau a reportajului poetic — urmează cu fidelitate nu atît datele aride ale documentelor cît — ceea ce e și mai important — spiritul acestora, atitudine pe care, de altfel, autoarea — și istoric literar — o adoptă voit, neurmărind ineditul conținutului, originalitatea cu orice preț, ci reconstituirea istorică.

RODICA FLOREA

